

דבר העורכת

קורסי מוק (קורסים פתוחים מקוונים מרובי-משתתפים) MOOCs: Massive Open Online Courses

ההוראה של פנים אל פנים – עם אינטראקציות מעמיקות בין הסטודנטים למורה ובינם לבין עצמם. זאת בניגוד לסוג התקשורת הקיים בקורסי המוק.

בסיכומו של דבר התקבלה חוברת הכתובה כולה על ידי אנשי אקדמיה ישראלים בארץ ובחו"ל, העוסקים בנושאי קורסי המוק.

מאז הכינוס באוניברסיטת בר-אילן התחלתי לקרוא בצורה אינטנסיבית פרסומים על קורסי מוק שהופיעו בכתבי עת, מגזינים, עיתונים, בלוגים מקצועיים וכדומה, בעיקר בארצות הברית. הסתבר לי שיש "צונאמי" של מאות רבות של פרסומים כאלה מהזמן האחרון. עד כה קראתי למעלה מ-200 פרסומים, ועל

בסיסם כתבתי סקירה המציגה את מכלול ההיבטים העיקריים של קורסי המוק, מעין "כל מה שרצית לדעת" בנושא זה. הסקירה אמנם ארוכה, אך החומר שהתפרסם הוא כל כך נרחב ורב-היבטים, שהיא עדיין תמציתית. הסקירה מיועדת להעשיר את הידע שלכם – קוראי כתב העת שלנו – בנושאים הללו ולחסוך מכם את הצלילה בנבכי הפרסומים הרבים, שלעיתים קרובות מכילים מסרים מנוגדים ומבלבלים.

הסקירה שלי ומאמרים אחרים בחוברת עודכנו לידע בנושא עד סוף שנת 2013. עקב ההתפתחויות המהירות, קרוב לוודאי שעד למועד פרסום החוברת חלו התפתחויות שכמוכן לא יכלו להיכלל בה. בחוברת משובצות תמונות מסך של קורסי מוק. בחרתי את התמונות הללו מכ-20 קורסים של שלוש חברות הפלטפורמה המובילות. התמונות מדגימות את מגוון הנושאים המוצעים וכן את מגוון המוסדות המפתחים, הארצות המשתתפות, עיצובי המסך, האפשרויות למשתמש ואופני התצוגה.

לסיכום, אני מקווה שחוברת זו תתרום לכם, הקוראים, מבחינת חשיבה וידע אקדמי ופרקטי בנושא קורסי המוק ותתרום גם לכל העוסקים בנושא זה – היוזמים, הממונים, המפתחים, המורים, הלומדים ומשתמשים אחרים.

נירה חטיבה

בפיתוח ובהפעלת קורסי המוק. ואכן בחוברת כלולים מאמרים בנושא זה שהם פרי עטם של פרופ' אורנה קופרמן, סגנית הרקטור של האוניברסיטה העברית; של פרופ' דניאל לוי, עוזר המשנה הבכיר לקידום ההוראה בטכניון בשיתוף עם ד"ר אביגיל ברזילי, ראשת המרכז לקידום המלידה וההוראה שם; ושל פרופ' דינה פריאלניק, סגנית הרקטור של אוניברסיטת תל-אביב, בשיתוף עם שני המרצים שלימדו בקורסי המוק הראשונים של האוניברסיטה – פרופ' דניאל חיימוביץ ופרופ' עודד ליפשיץ. קבוצת כותבים נוספת מהטכניון (פרופ' משנה מירי ברק, עביר ותד, מיטל שגב ופרופ' חבר חוסאם חאיק), מתארת את התנסותם בתכנון,

מתחילת שנת 2012 שמעתי פה ושם את המונח MOOCs, אבל לראשונה למדתי על נושא זה בצורה מסודרת בכינוס שערך המרכז לקידום ההוראה באוניברסיטת בר-אילן בתחילת אפריל 2012. הכינוס עסק בנושא של טכנולוגיות חדשניות בהוראה במוסדות החינוך הגבוה, ובמהלכו הוקרנה הרצאתה של דפנה קולר ששודרה ב-TED. דפנה היא פרופסור למדעי המחשב באוניברסיטת סטנפורד והיא ייסדה עם שותף את פלטפורמת קורסי המוק Coursera.

לשם איוון ההתלהבות מהפוטנציאל של קורסי המוק ששידרה דפנה, הציג אלי נועם, פרופסור לכלכלה מאוניברסיטת קולומביה,

את הבעייתיות ואת הסכנות הפוטנציאליות למבנה הקיים של המוסדות האקדמיים שמובילים קורסים אלו. אחריו עלו על הבמה כמה אנשי סגל מאוניברסיטאות בארץ, ומכולם למדתי על שטח מרתק, שנוי מאוד במחלוקת, ובעל פוטנציאל עצום לאקדמיה, שלא הייתי מודעת לעוצמתו עד אז. אי לכך חשבתי שקרוב לוודאי רבים באקדמיה בארץ אינם מודעים להיבטים חשובים של הנושא החדש שמלהיט את האקדמיה ואת כלל הציבור

בכל העולם, ובייחוד בארצות הברית. כדי לתרום לקידום הידע של אנשי האקדמיה בנושא קורסי המוק החלטתי להקדיש את חוברת מס' 4 של הוראה באקדמיה לנושא זה.

במהלך אותו כינוס למדתי ששלוש אוניברסיטאות בארץ – האוניברסיטה העברית, הטכניון ואוניברסיטת תל-אביב, כבר חתמו הסכם עם חברת קורסרה לשם פיתוח קורסי מוק בשימוש בפלטפורמה שלה, ושהאוניברסיטה הפתוחה מפתחת אף היא קורסי מוק במסגרת של מיזם אירופי.

באדיבות המרכז לקידום ההוראה באוניברסיטת בר-אילן תומללו ההרצאות של פרופ' דפנה קולר ופרופ' אלי נועם, וגרסאות מעודכנות של הרצאותיהם, שתרגמתי לעברית, מפורסמות בחוברת זו באישורם. פניתי לסגני הרקטורים של שלוש האוניברסיטאות בארץ שמשתמשות בפלטפורמה של קורסרה בבקשה שיכתבו מאמרים על התנסותם